

Hovsep Hayreni – AGOP KARAKAYA’(Mi-nasyan)nın anısına

Posted on 30/11/2025

Geçtiğimiz hafta (20 Kasım günü) Agop’u yitirdik. Tanınmaya ve sayılmaya çok layık bir insandı. Bilmeyenlere biraz anlatmak istiyorum onu bu hüzünlü vesileyle.

Kendim de çok geç tanımıştım, ama çabucak iki kardeş gibi yakın olmuştuk birbirimize. Agop Fransa’nın Lyon şehrinde yaşıyordu. Son altı yıldır uzaktan sıkça görüşüyorduk. Tanıştığım aşamada babasının Dersim 1938 hafızasını yansıtan kitap çalışmasını yapıyordu. Babası Murat Karakaya gerçi kitabı alamadı eline, ama ölümünden çok önce yayına verildiğini biliyordu ve gözleri açık gitmedi.

Agop Türkçe olarak yazdığı “Minas Dede’nin Değirmeni (Dersim 38 Mağduru Murat Karakaya’nın Anıları)” isimli kitabının daha sonra Fransızca çevirisini de yaptı. Aynı zamanda çok yaşlı ve hasta olan annesine bir çocuk gibi baktı. Babasından dört yıl sonra annesini de yitirdi. Sanki her şey sıraya konulmuştu. Annesinden sonra kendisi hasta düştü. İlik kanserinden meşakkatli bir tedavi görmeye başladı. Metaneti ve direnci yerindeydi. Tedavi sonuçları da umut vericiydi. Lâkin ilik naklinden sonra her şeyin daha iyiye gideceğine inandığımız bir aşamada şok edici şekilde acı haberi geldi. Agop kanatlanıp giderken geride biricik kardeşi Avedis’i bıraktı. Onun derin acısını yürekten paylaşıyor, kendisine metanet, sağlık ve uzun ömür diliyorum.

Agop çok yönlü entelektüel bir kişilikti. Şair ruhlu ve felsefi derinlik sahibiydi. Bildiği üç dilde şiirler yazmış ve kitaplaştırmıştı. Tarih ve siyaset diğer önemli ilgi alanlarıydı. Kapitalist dünyanın çirkinliklerine tepkili, sosyalist düşüncelerle donanmış, biraz da anarşist eğilimli bir özgürlük tutkunuydu. Haksızlık ve adaletsizliklere karşı isyankârlığı bazen öfke

patlamasına dönüşürdü. Şiirlerinde bu ruh çok belirgindir. Yok edilmek istenen kimliğini savunmak bir diğer tavizsiz yönüydü. Hem 1915'in, hem 1938'in travmasını yaşamış bir aileden olarak soykırımların inkarına karşı mücadelesi örnek alınacak ciddiyet ve kararlılıktaydı.

90'lı yıllardan itibaren Ermenice ve Fransızca yayın organlarında Ermeni Soykırımı ve Dağlık Karabağ (Artsakh) Meselesi üzerine pek çok makaleler yazdı. Her iki konuda 90'lı yıllardan itibaren ve en son savaştan bu yana Fransız hükümetinin tavrını etkilemeye yönelik özel mektuplar ve çağrılar kaleme aldı. Her dönemin cumhurbaşkanından bakanlarına, milletvekillerinden belediye başkanlarına kadar şahsen başvurmayı, sorular sormayı, tutarsızlıklara dikkat çekmeyi ve sarsmayı görev bildi. Geçen yaz kendisini ziyaret ettiğimde bu mektuplarının ve cevaplarının yer aldığı klasörleri görünce "Böyle bir arşiv ancak bu sorunlar üzerine kolektif çalışan bir kurumda görülebilir, tek başına bu kadar politikacıyla muhatap olman ve uğraşman muazzam bir şey" demiştim. Bilinmesini isterim ki o bütün bu zahmetli çalışmaları kimsenin yönlendirmesi olmadan, tamamen kendi bilinç ve iradesiyle yapıyor ve kimseden bir kuruş destek de almıyordu.

KISA BİYOGRAFISINI ONUN ŞİİR KİTAPLARINDAN AKTARMAK YERİNDE OLUR.

"Agop Karakaya, 1938 Dersim soykırımından süngü yarasıyla kurtulan ve daha sonra sürgüne gönderilen Dersimli (Hozat) bir Ermeni'nin oğlu olarak 1956'da İstanbul'da doğdu. Esayan ve Getronagan Ermeni Liselerini okudu. Daha sonra İstanbul Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademisi'ni bitirerek İnşaat Yüksek Mühendisi oldu. 1981 yılında Fransa'ya göç etti. 1985'te Institut National des Sciences Appliquées (INSA) üniversitesinden Docteur-Ingénieur diplomasını aldı. Société des Poètes Français'ye üyedir.

Mühendislik çalışmalarına paralel olarak şiir yazmaya başladı. İstanbul'da Türkçe olarak

yazdığı şiirlerine Fransa’da bir müddet devam etti. Ancak daha sonraları edebi denemelerini Ermenice şiirlerle sürdürdü. Bu şiirlerini ve düz yazılarını dergi ve gazetelerde yayınladı. Bir zaman sonra ise şiirlerini Fransızca yazmaya başladı. Fransızca üç şiir kitabı yayımlandı. Ayrıca insanın geleceğini kozmik açıdan inceleyen La Métaliénne adlı bir bilim-kurgu romanı yazdı.

Mavi Ülke, Agop Karakaya’nın 1978-1985 yılları arasında Türkçe yazdığı şiirlerinin en önemli kısmını kapsayan bir kitaptır... Şiirlerinde son derece çeşitli konuları işlemektedir, bilhassa insanı ve insan sevgisini, aşkı ve doğayı, düşünce özgürlüğünü... Hayatı ve umutları, haksızlığa uğrayan emekçiyi ve sonsuz savaşan bir devrimciyi, toprağından uzakta yaşamak zorunda bırakılan insanların memleket acılarını ve özlemlerini sahnelediği gibi, baskı ve zulme uğrayan halkların benliklerini koruma ve özgür yaşama mücadelelerini de anlatmaktadır...” (Mavi Ülke kitabından)

Agop’un 1982-1991 yılları arasında yazdığı Ermenice şiirleri ise “Azadutyán Yerkiç” (Özgürlük Ozanı) ismiyle yayınlanmıştır. Daha sonra yaşadığı ülkeyi dikkate alarak Fransızca şiirlere ağırlık vermiştir. Fransızca şiirlerini analiz eden Kevork Kabaracıyan onu “Öngörülü, isyankâr ve bilge şair” olarak tanımlıyor. Hilesiz temiz duyguları ve insanı derinden düşündüren dizeleri önünde saygıyla eğildiğini belirtiyor. Fransızca şiir kitapları “Loin, au-delà de l’horizon”, “Les passagers du temps”, “Futur Cosmogénique” ve sonuncusu “La neige est une noisette” isimlerini taşıyor. Eleştirmenin belirttiği gibi bunlar bir yabancının kaleminden Fransız edebiyatına gerçekten katkı niteliğinde kendine özgü ve orijinal eserlerdir.

Sevgili Agop Karakaya halen çok verimli olduğu bir yaşta, henüz 70’ine varmadan ve daha gerçekleştirmeyi hayal ettiği bir yığın proje aklında olarak gitti. Son yıllarda ne çok değerli canımız böyle erken sayılacak yaşlarda ayrıldılar hayattan. Ve biz onlarsız biraz daha yalnız, biraz daha mağrur hissediyoruz kendimizi.

Sevgili Agop, hayatta hiçbir gayretin, hiçbir meşakkatin yersiz ve lüzumsuz değildi. Ne kadar işe yaradığına aldırmış etmeden sen doğru bildiklerini en mükemmel şekilde yapmaya çalışmakla dolu dolu ve anlamlı bir hayat yaşadın. Geride unutulmaz güzel bir hatıra ve ölümsüz bir miras bıraktın.

Yaşamın ve mücadelen önünde saygıyla eğiliyorum. Huzur içinde uyu can dostum.

Hovsep Hayreni

25/11/2025

Agop Karakaya'nın Türkçe "Mavi Ülke" kitabından birkaç seçme ile analım onu:

SEVMEK SENİ

Severim doğayı

Yeni açmış bir çiçeğin

Etrafa saçılan kokusunu

Severim bir de seni

Severim denizi

Kanat çırpan üzerinde

O bembeyaz martıyı

Severim bir de seni

Severim insanı

Emekleyen bir çocuğun

Attığı ilk adımı

Severim bir de seni

Severim öğrenmeyi

Öğrendiklerini öğretmeyi

Bilgilendirmeyi başkasını

Severim bir de seni

Severim yağmuru, karı

Seyrederken düşüşünü

Rahatlatıp dinlendirmesini

Severim bir de seni

Severim güneşi

Isıttığı için doğayı

Aydınlattığı için dünyayı

Severim bir de seni

Severim sevmeyi

Güzel olan herşeyi

İnsanları, doğayı, aşkı

Severim bir de seni

Severim sevmeyi

Tarafından beni sevenlerin

Benim de onları sevdiğim kadar

Severim bir de seni

DERSİM

Dersim'imın dağında

Yatıyor benim babamın

Babası büyükbabası

Bir taşın altında

Yatıyor benim babamın

Babası büyükbabası

Bilinen bu ikisi

Mezarların...

Dersim'imın uzak değil

Dedelerime nenelerime

Kucak açışı

Bağrına basışı

Ezbere kıyılan

Canlarımın...

Gözü dedelerimin nenelerimin

Görün bizi

Sormamız için hesap

Bekleyin bizi...

Bir tas su ile

Yatan babamın

Babasının mezarının

Çatlayan toprağına

Bekleyin bizi...

GEÇER BU GÜNLER

Vahan'ın yalnızlığına

Gurbette göçe giden

Gözlerini geriye çevirme!

İlerisi daha iyi görünür

Güneş çıkınca duman, sis dağılır

Hak ettiğın güzel günler

Senin için akmaya başlar.

Bizim kanda eziyet, çile

Bitecek bir gün ola!

Sızlıyor yürekler bu ayrılığa

Kuşlar gibi göçmenliğe

Sabır arkadaş, sabır...

Unutma kendini, hatırla

Kaybolma taşların altında!

Hatırlat özünü, geçmişini

Unutmuş olan sefillere.

ÇARPIK İNSAN

Sevmiyorum bu düzeni

hain fikirleri

bencil düşünceyi

sıkı

Kapalı insanları

iğnelenmiş beyinleri

küçük hesapları

dar

Küçük gölgeli

karanlık insanları

Sevmiyorum bu düzeni

lanetliyorum açıkça

yürek dolusunca

içten

Bilmiyorum nereden dolmuş

bu zehirler akla

kısır ham

kara

İnsanın yüzünü gölgeli

sevmiyorum bu düzeni

hesapları küçük

ve kör

Genişlik

enginlik

ve yücelik

hayaliyle her gün

sevgi

Aşkî sonsuz, küçük olmayan

İnsanı seviyorum

Geniş yürekli

korkusuz

küçük hesapsız

açık

Sevmiyorum bu düzeni

ve insanımı kaypak

zayıf

Bu haksızlığa, bu gizliliğe

tiksiniyorum

Çırpınmak bu karanlıkta

kime duyurmak için çırpınışımın

can çekişimin bir ahını

bir yongasını

ince

Vücudum diken diken oluyor

görmese gözüm

bu yüzkaralılığı hiç!

Duymasa kulağım bütününüle adi

yapma sözleri

yalan

İnsanın küçük sinsi aklından

silmek istiyorum

karanlık zihniyeti

ölümcül

Sevmiyorum bu düzeni

ve günlerini karanlık

yosunca

Sevmiyorum bu düzeni

ve insanını kaypak

zayıfça

Zavallılığa yakarış içinde

tutunageldiği düzenin

esiri

DEVİRİMCİ BİR TÜRKÜ ÇAĞIR ARKAMDAN

Tüm devrimcilerin anısına

Gidiyorum vuruşmaya

Geri dönmeyeceğim

bekleme artık!

Gidiyorum ölmeye

Geri dönmeyeceğim

devrimciyim artık!

Sorma nereye gidiyorsun diye!

Davran çabuk arkamdan

beni takip et!

Gidelim vuruşmaya

Ölelim devrim uğruna!

Devrimler bitmeyecek

Devrimciler de...

...

Esir alınan halklar

Devrimci olun her biriniz

Savaşsın her bir kişiniz!

Korkmayın sakın ölümden

Esir yaşamaktan daha kolay

süngülerin gölgesinde!

Gidiyorum ölmeye

Geri dönmeyeceğim

Devrimci bir türkü çağır arkamdan...

BETİMLEME

Söyle bana iki üç kelime

Biri ötekinden güzel olsun

Çirkin takılar da ekleme

Okuyacağım kulağına küçük çocukların

Söyle bana iki üç hekyat

Biri ötekinden gerçek olsun

Yalanları da çıkar at

Anlatacağım kulağına küçük çocukların

Göster bana iki üç yolcu

Biri ötekinden yorgun olsun

Gölgeleri yarsın düşüp yolu

Sesleneceđim kulağına küçük çocukların

Göster bana iki üç yetim

Biri ötekinden yalnız olsun

Dađ yollarında sessiz ölüm

Haykıracağım kulağına küçük çocukların.

TOPRAĞIM

Hüzünlü bir öğle vakti

Savruldum yine daldan dala

Alt üst oldum, darmadağın

Tuttuğum dallar kırılınca

Lanetler yağdı başıma

Kabaran denizin ortasında

Sandal bile dolaşamaz

Ben de bilmem kaç gün

Belki hüzünlü bir öğle vakti

Kucaklarım sevgili toprağı

Yalındır benim toprağım

Sevgime karşılık verdiğinde

Bir çiçek sunar aşkıma

Ben kucağında yatarken

Beni saran kökleriyle

Mavi güller açar ağaçlar.

Eh şimdi, son mısralarında olduğu gibi sevgili toprağını kucaklamış oldu sevgili Agop kardeşimiz. Mezarında mavi güller açsın, kökleri onu sarsın, ısıtsın ebediyen